

Så kan du bemöta begåvade elever i skolan

Lika mycket stöd och ledning! Inte heller en begåvad elev klarar sig själv. Framförallt behöver de lära sig studieteknik för att inte få problem längre fram. Berätta för dem ifall du tycker de verkar ha stora resurser. Ge beröm även till de som brukar ha alla rätt.

Utmaningar på rätt nivå. Diagnostiska prov eller liknande för att hitta elevens nivå. Olika nivåer i olika ämnen är det normala.

Förklara varför man ska göra eller lära sig saker. Dessa elever har ett större behov av att uppgifter känns meningsfulla. Ta frågor på allvar och säg som det är. Alla vill bli bemötta med respekt men för begåvade kan det bli extra viktigt.

Fråga föräldrarna vad som brukar fungera. Begåvade barn har ofta begåvade föräldrar. Vilka knep och rutiner har de hittat?

Nya utmaningar är bästa belöningarna!

Resurser

Skolverket har tagit fram ett speciellt stödmaterial för arbete med särskilt begåvade elever. Du kan hitta det på deras hemsida, www.skolverket.se.

SPSM, Specialpedagogiska skolmyndigheten. Jobbar inte aktivt med denna grupp, men har personal där som är intresserade och har läst om särbegåvning. Telefon 010-473 50 00 (växel).

Filurum-grupperna på Facebook. Leg. psykolog Anita Kullander håller i grupper på Facebook för pedagoger, för föräldrar och även för ungdomar. Mer information och kontaktinformation finns på www.filurum.se.

Mensa Sveriges program för begåvade barn (GCP, Gifted Children Program). Ideell förening som arbetar "för att öka förståelsen i samhället för att särbegåvade barn behöver speciella förutsättningar för att kunna blomma ut som både intelligenta och harmoniska individer". Deras informatörer kan föreläsa på skolor. www.mensa.se.

Hemsidan www.begavadebarn.nu Innehåller information och framförallt utvalda tips om böcker, hemsidor och annat. Där finns också senaste versionen av detta informationsmaterial.

Vanliga styrkor hos begåvade elever och hur de kan se ut i klassrummet

Styrkor	Möjliga problembeteenden
Tidig att läsa/lär sig läsa snabbt.	Otålig med andras låga tempo. Vill inte öva på grundfärdigheter. Vill bara läsa (avancerade) böcker man valt själv.
Har stort ordförråd eller omfattande kunskap.	Dominerar diskussioner och lyssnar inte på andras bidrag. Kan prata sig ur situationer de vill slippa.
Förstår nytt material snabbt och lätt.	Uttråkad och frustrerad när andra inte fattar och om de inte får gå vidare. Irriterad i grupparbeten om andra inte är lika snabba.
Förstår matte snabbt och intuitivt. Gillar logik och "klurigheter".	Starkt motstånd mot att repetera. Hoppas direkt till svaret och har svårt att se mellanliggande steg. Antar felaktigt att allt är lika enkelt. Löser problem på okonventionella sätt.
Ser orsak och verkan.	Har svårt att acceptera sådant som inte verkar logiskt, såsom traditioner eller sådant som måste läras in utan att man förstår varför.
Nyfiken, frågvis. Söker mening.	Ställer obekväma frågor. Naiv.
Stark koncentrationsförmåga. Ihärdig.	Blir så involverad att det är svårt att byta ämne. Verkar envis, motsträvig.
Energisk, alert, ivrig.	Behöver stimulans hela tiden, blir frustrerad annars. Verkar hyperaktiv.
Har ledaregenskaper. Vill organisera.	Dominant. Kan inte ta andras idéer eller åsikter.
Söker sanning, ärlighet och rättvisa.	Har svårt att vara praktisk eller flexibel.
Tänker kritiskt, har höga förväntningar på sig själv och på andra.	Blir otålig på andra, blir nedslagen eller deprimerad. Har svårt att lämna ifrån sig något som inte är perfekt.
Har många intressen.	Verkar splittrad och oorganiserad. Frustrerad över brist på tid.
Tänker kreativt. Gillar nya sätt att göra saker.	Verka udda. Dagdrömmar mycket. Ställer frågor som inte verkar höra till ämnet.

Baserat på flera källor, bland annat Webb, J. T., Gore, J. L., Amend, E. R., DeVries, A. R. (2007). A parent's guide to gifted children. Great Potential Press.

Idéer till anpassad undervisning för begåvade elever

Låt eleven gå snabbare fram

- Hindra inte
- Färre repetitioner
- Hitta elevens nivå med hjälp av diagnostiskt prov eller dylikt test
- Olika takt i olika ämnen är det normala
- Läsa ett eller flera ämnen med högre årskurs
- Möjlighet att tenta av ämnen
- Nationella prov ett år tidigare

Ge möjlighet till fördjupning

- Lär ut studieteknik(!)
- Uppgifter som är öppna/har högt i tak
- Extra projektarbete (eller leda projekt)
- Datastöd/interaktiva program
- Tillgång till fler och mer avancerade böcker
- Resurscentrum/rum med studiematerial/matteverkstad och dylikt
- Eleven presenterar ett ämne för klassen
- Studiebesök
- Novelltävling/Melodifestival/Matematiktävling/Schackturnering
- Timmar att studera valfritt ämne
- Mentor för eleven utanför skolan

Sammanför begåvade elever

- Samarbete mellan skolor
- Organisera för flexibilitet mellan årskurser
- Arbetsgrupper för elever utifrån kunskapsnivå

Dessutom...

- Testa att slänga ut en fråga eller två som borde vara för svår. Ge dem chansen att förvåna!
- Notera när du förvånas av någon. Utmanas den eleven i sin nuvarande situation?
- Beröm ansträngningen ”-Bra jobbat!” (inte resultat eller hur man ”är”)